

על הסימן בהגדה

מגיד

כעת הגענו אל החלק המרכזי בסדר - "מגיד", שבו אנו מספרים את סיפור יציאת מצרים ואת יסודות העבר הלאומי שלנו. את הסיפור הזה אנו מעבירים מדור לדור, ובכך משמרים את הזיכרון של השחרור מהעבדות - יציאת מצרים.

מתוך ההגדה ומחוץ

את ה"מגיד" מתחילים באמירת "הָא לְחֵמָא עֲנִיא". הנאמר בשפה הארמית. בפתחה זו אנו קוראים לכל מי שאינו יכול לקיים את הסדר בביתו לבוא ולהצטרף אלינו.

בפסקה שלושה קטעים:

א: "הָא לְחֵמָא עֲנִיא..." תיאור העבר שבו אכלו אבותינו לחם עוני במצרים.

ב: "כָּל דְּכָפִין יֵיתִי וַיִּיכֹל..." תיאור בהווה שבו אנו מזמינים אחרים לאכול עימנו.

ג: "הַשְּׂמֵתָ הַכָּא לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל..." תיאור עתיד שבו מקווים (עבור מי שבגולה) להיות בשנה הבאה בארץ ישראל, והתקווה להיות בני חורין.

השפה הארמית הייתה שפת הדיבור בארץ ישראל ובאזור לפני כ-2,000 שנה.

משימה:

שירו קטע זה "הא לחמא עניא" בפני המשתתפים.

או סרקו את הברקוד-Q.R והאזינו בצוותא לשיר בביצועם של אביהו מדינה ועוזי חיטמן.

על הסימן בהגדה

מגיד

בחלק המגיד אנו עושים פעולות משונות כדי למשוך את תשומת הלב של הילדים, כדי שישאלו שאלות.

מה נשתנה הלילה הזה, מכל הלילות?
קטע זה ידוע בשם ארבע קושיות.

ליל הסדר כולו והפעולות שאנו עושים בלילה זה שונים מכל מה שהתרגלנו אליו. למה? כדי שנתחיל לשאול...

מתוך ההגדה ומחוץ

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שִׁבְכָל הַלַּיְלוֹת אֲנִי אוֹכְלִין חֶמֶץ וּמִצֵּה, הַלַּיְלָה הַזֶּה - כָּלֹו מִצֵּה! ...

שִׁבְכָל הַלַּיְלוֹת אֲנִי אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסֻבִּין - הַלַּיְלָה הַזֶּה כָּלֹו מְסֻבִּין!

"מה נשתנה" הוא חלק מהתפיסה היהודית לשאול שאלות ולהטיל ספק.

משימה:

שירו ביחד את הבית הראשון של השיר "מה נשתנה הלילה..."

ובסיום, אם תרצו תוכלו לצפות בגרסת "מה נשתנה" במנגינת "מלך האריות", בשפה האנגלית:

A Lion King Passover

יציאה לחירות

ההגדה מתארת את ההזמנה של אנשים אחרים לסעודה ושל אנשים הזקוקים לסיוע.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

ספר/י על סיוע או עזרה שהגיש לך חבר/ה שלך בכל תחום. ספר/י על סיוע או עזרה שנתת לאחרים בתחום כלשהו.

ספר/י על סיוע או עזרה שנתת לאחרים בתחום כלשהו.

שאלות למסובין על ההגדה

- ☞ את מי אנו מזמינים בתחילת ליל הסדר? (את כל מי שאין לו מה לאכול, עניים)
- ☞ מה הוא לחם העוני שאכלו אבותינו במצרים? (מצה)
- ☞ איזה סוג לחם מוזכר בקטע זה? (בחורין! לחמנייה - הא לחמא עניא)
- ☞ שלוש הפסקאות: "הָא לְחֵמָא עֲנִיא", "כָּל דְּכָפִין יֵיתִי וַיִּיכֹל", "לְשָׁנָה הַבָּאָה" מציינות שלושה זמנים; מהם? (עבר, הווה, עתיד)

יציאה לחירות

מה נשתנה אצלכם?

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

ספר/י על שינוי שחל בחיים שלכם בשנה האחרונה או בחודש האחרון.

ספר/י על שינוי שהיית רוצה לעשות השנה.

שאלות למסובין על ההגדה

- ☞ מה המספר המרכזי בחג הפסח? (את כל מי שאין לו מה לאכול, עניים)
- ☞ אותן שאלים ב"מה נשתנה" (קושיות)
- ☞ מה הוא המרור ומה הוא מסמל? (חסה או חרות, זכר לעבודת הפרך של אבותינו במצרים)
- ☞ באיזה קטע נוסף בהגדה המילה מסובין? ("מעשה ברבי אלעזר... שהיו מסובין בבני ברק")

על הסימין בהגדה

מגיד

עבדים היינו לפרעה במצרים

קטע זה מספר על היסודות הראשונים של העם היהודי במצרים - "עבדים היינו". רק עם הזכר את עברו יש לו הווה ועתיד, על כן אנו מצווים בערב זה לזכור את העבר: "חַבֵּי אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילוֹ הָאֵל יֵצֵא מִמִּצְרַיִם".

מתוך ההגדה ומחוץ

מספרים על נפוליאון, שליט צרפת בשנת 1719 - 1814, שהלך עם חייליו בלילה והסתובב בעיר. לפתע ראו אור קלוש בוקע מחלון אחד הבתים. נכנס וראה המון אנשים - מבוגרים וילדים - יושבים על הרצפה, בידיהם ספרים והם ממררים בכי. שאל אותם נפוליאון מדוע הם בוכים. ענו לו: "ביתנו נשרף". תמה נפוליאון כיצד נשרף בית חשוב מבלי שהוא שמע על כך; ענו לו: "הבית נשרף לפני 2,000 שנה..." "התפעל נפוליאון וקרא: "עם שידוע כל כך טוב לזכור את העבר שלו, הרי הוא חי את ההווה שלו, ועתידו מובטח!"

משימה:

ספרי למשתתפים בקצרה את הסיפור על שליט צרפת נפוליאון ועל המסר שהעביר למתפללים.

על הסימין בהגדה

מגיד

כנגד ארבעה בנינים דגרה תורה...

הקטע "ארבעה בנינים" הוא מדרש המופיע בספרות חז"ל, ששובץ בתוך ההגדה של פסח.

הסיפור על ארבעת הבנים מבטא את השיטה המוכרת - "חנן לנער על פי דרכו" - של פיה יש להתאים את הלימוד לכל ילד או ילדה על פי צורכיהם ובהתאם לאופיים השונה.

מתוך ההגדה ומחוץ

כנגד ארבעה בנינים דגרה תורה: אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

יש האומרים שבכל אדם יש ארבעה בנינים - "כל יחיד כולל בתוכו את כל ארבעת הבנים שבהגדה" (הרב ישראל מסלנט, ממיסדי תנועת המוסר, ליטא 1810-1883).

ריבוי פנים, פרצופים וקולות הוא ברכה לעולם מגוון, מלא ועשיר יותר. חשוב שכולם יושבים מסביב לשולחן אחד, משוחחים זה עם זה ומקשיבים איש לרעהו.

משימה:

צפו בסרטון ארבעת הבנים גרסת ה-WhatsApp.

מה דעתכם על האופן שבו מציינים את ארבעת הבנים בציורי ההגדה של פסח?

יציאה לחירות

גם בדורנו עדיין יש בעולם מקומות שבהם קיימים סוגים שונים של עבדות.

אולם ישנה גם השתעבדות חומרית של בני אדם, המתרחשת מבלי שנשים לב. עבדים היינו לפרעה במצרים; וכיום, כולנו עבדים של הרשתות החברתיות: פייסבוק, אינסטגרם או טלפונים ניידים ועוד. בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספרי/י למשתתפים את תשובתך.

האם תוכל/י לספר על דבר שאת/ה משועבד/ת אליו?

ממה היית רוצה להשתחרר?

שאלות למסובין על ההגדה

- כמה שנים היינו עבדים במצרים? (400 שנה / 210 שנה)
- מה שמו של מלך מצרים ומה שמו של מי שהיה בתחילה נסיך מצרים? (פרעה / משה)
- אילו ערים בנינו במצרים? (פיתום ורעמסס)
- באיזה חודש יציאנו ממצרים? (בחדש האביב, החדש הראשון, חודש ניסן)
- מה מספרם של בני ישראל שיצאו ממצרים? (שש מאות אלף איש, מגיל עשרים עד שישים. בתוספת הנשים, הילדים והזקנים, ניתן להגיע לשלושה מיליון איש)

יציאה לחירות

הקטע "ארבעת הבנים" כולל תכונות רבות כגון: חשיבה, חקירה, רצון להרע, תמימות, ביישנות, היעדר יכולת לשאול ועוד. בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספרי/י למשתתפים את תשובתך.

תאר/י תכונה שהיית רוצה לאמץ או להצליח בה יותר.

תאר/י תכונה שהיית רוצה להיפטר ממנה.

שאלות למסובין על ההגדה

- צינו מי הם ארבעת הבנים. (חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול)
- צינו עוד מקומות שבהם מוזכר המספר ארבע. (ארבע כוסות / ארבע אימהות / ארבעה בנינים / ארבע מכות)
- זהו את הבן:
  - שואל כדי לקנטר ולא כדי להשמיע תשובה (רשע)
  - דבריו פשוטים ולא חכמים (תם)
  - אין לו שאלות (שאינו יודע לשאול)
  - אינו טיפש (חכם)

על הסימן בהגדה

מגיד

והיא שעמדה - העם היהודי ידע שעות קשות מאוד, נתקל ברדיפות וגזירות שביקשו לפגוע בו לאורך כל הדורות. האמונה האיתנה של העם הייתה שיצליח לעבור את הרעה, ואחר כך יבואו ימים טובים. עוד לא אבדה תקוותנו, התקווה בת שנות אלפיים: תקווה זו הייתה היסוד להקמת מדינת ישראל.

מתוך ההגדה ומחוץ

והיא שעמדה לאבותינו ולנו! שלא אָחד בלבד עמד עלינו לבלותנו, אלא שְׁבָכָל דּוֹר וְדוֹר עומדים עלינו לבלותנו, והקדוש ברוך הוא מציילנו מידים.

משימה:

סרקו את הברקוד Q.R ושירו בצוותא "והיא שעמדה לאבותינו", יחד עם הזמר יונתן רזאל.

על הסימן בהגדה

מגיד

עשר המכות

לאחר תיאור שעבוד עם ישראל במצרים, פרעה שחרר את בני ישראל בעקבות עשר המכות שבאו על המצרים.

יש נוהגים לפרש מעט מן יין מן הכוס כשמזכירים את עשר המכות. ההסבר למנהג זה - הוא מבטא את הרעיון הגלום בספר משלי "בְּנֶפֶל אויבֶיךָ אֶל תִּשְׁמַח". הכוונה היא שכאשר בני אדם מתים - נפגעים ואפילו הם נמנים על האויבים שלך, לא ראוי לשמוח בשמחה שלמה.

מתוך ההגדה ומחוץ

"אלו עֶשֶׂר מכות שֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם, וְאֵלוֹ הֵן: דָּם צִפְרָדַע כְּנִים עָרֹב דֶּבֶר שָׁחִין בֹּרַח אֲרָבָה חֲשֵׁךְ מַפַּת בְּכוֹרוֹת.

משימה:

סרקו את הברקוד Q.R וצפו בצוותא בסיפור "עשר המכות מתוך הסיכום השבועי של אתר התנ"ך 929.

יציאה לחירות

פעמים רבות בחיים אנו נתקלים בקשיים...

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

מה עוזר לך לנצח את הקשיים או הבעיות שאתה נתקל/ת בהם?

האם אתה יודע/ת לבקש עזרה כאשר אתה צריך/ה?

שאלות למסובין על ההגדה

קפד ראשו

- ☞ הציאנו ממצרים?
- ☞ קפד ראשו - קרבן= משה/שה
- ☞ זוחל מסוכן?
- ☞ קפד ראשו - הוא מרגיש =נחש/חש
- ☞ סוג של מצה?
- ☞ קפד ראשה - אמרו אותה על הים - עשירה/שירה

יציאה לחירות

המכות מייצגות פחדים, קשיים וסכנות, שכולנו חוששים מהם.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

מאיזו "מכה" או קושי אתה חושש/ת או חששת בעבר?

שלמה המלך כתב בספרו משלי: "בְּנֶפֶל אויבֶיךָ אֶל תִּשְׁמַח... התוכל/י לתאר "מפלגה" של אדם שהתחרה בך, או שלא אהבת; כיצד הגבת?

שאלות למסובין על ההגדה

- ☞ נורא מגרד לי! (שתי מכות: כינים, שחין)
- ☞ חברה, אני לא רואה שום דבר! (חושך)
- ☞ אילו חיות מפחידות יש כאן! (ערוב)
- ☞ אהרון, יש לך קצת מים בשבילי? (דם)
- ☞ אימא, מה אלה הרעש והקרקורים מסביבי? (צפרדע)
- ☞ אתה שומע את הרעש המזומזם, מה זה, רחפן? (ארבה)
- ☞ אחותי הגדולה מרביצה לי וממש לא נחמדה אליי. (בכורות)

על הסימן בהגדה

מגיד

“אנחנו חֲבִיבִים לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל”

לאחר שסיימנו לדרוש את סיפור יציאת מצרים ולאחר שיציאנו משעבוד לגאולה, אנו מתחילים בקריאת פרקי הודיה, שירה והלל. אמירת ההלל נובעת מפרץ של שמחה והכרת תודה.

מתוך ההגדה ומחוץ

“לְפִיכֶם אֲנַחְנוּ חֲבִיבִים לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבֵּחַ, לְפָאֵר... ”

הוציאנו מעבדות לחרות מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה... וּמִשְׁעָבֹד לְגָאֻלָּה.”

משימה:

שרים תודה:

מוזמנים לשיר את השיר “תודה”, במילותיו של עוזי חיטמן:

“תודה על כל מה שבראת, תודה על מה שלי נתת, על אור עיניים, חבר או שניים...”

או סרקו את הברקוד-Q.R ושירו בצוותא באמצעות הפלייבק את השיר “תודה”.

על הסימן בהגדה

רחצה

לאחר סיום הסימן “מגיד”, שבסופו שתינו את הכוס השנייה של היין מתוך ארבע הכוסות, נגשים כעת ל“רחצה” - נוטלים ידיים והפעם מברכים על נטילת הידיים.

מתוך ההגדה ומחוץ

נוטלים את הידיים לסעודה.

האכילה מתבצעת באמצעות הפה שנועד למאכל, אך משמש גם לפעולת הדיבור.

חז“ל תיקנו להכין את האדם לפני האכילה על ידי נטילת ידיים.

יציאה לחירות

אחד מן הערכים החשובים הוא הכרת הטוב. לעיתים קרובות רבים מתקשים, שוכחים או מתנגדים להכיר תודה.

מחקרים מצאו שהכרת תודה עשויה לתרום במידה רבה לאושרנו.

בחרי/ אחת מן השאלות שלפניך, וספרי/ למשתתפים את תשובתך.

למי מהחברים/המשפחה שלך היית רוצה לומר תודה? התוכלי/ לספר למה?

למי שכחת להגיד תודה וכעת אתה/את רוצה להכיר לו תודה?

שאלות למסובין על ההגדה

- 🍷 היא מכה אחרונה, והיא הצגה ראשונה (מכת בכורות - הצגת בכורה)
- 🍷 הוא מלאך, היא מסוכנת לכל אזרח (שרף - שריפה)
- 🍷 חימר שרף, נמצאת על הקערה ומתוקה (חרס - חרוסת)
- 🍷 הלילה אנו יושבין, הוא גם צומת קרוב לבני ברק (מסובין)

יציאה לחירות

“ורחץ” היא הכנה אישית המתארת את ההכנה הנדרשת מאדם לפני עשיית מעשה או פעולה.

בחרי/ אחת מן השאלות שלפניך, וספרי/ למשתתפים את תשובתך.

התוכלי/ לתאר הכנה שלך או התכונות שלך לקראת מעשה טוב שעשית?

אילו הכנות את/ה עושה קודם כניסתך לבחינה?

שאלות למסובין על ההגדה

על דרך החיך!

- 🍷 אומרים שלבני ישראל לא היה זמן לחכות כדי שהבצק יתפח; אבל לעשות בו 139 חורים במזלג היה להם זמן?!
- 🍷 נחשו, מה אמר פרעה למשה אחרי המכות? היה עשר!!!
- 🍷 איזו עיר סוגרים בפסח? בית לחם.
- 🍷 מה אמר משה לים סוף כשעמד לידו? “אני אקרע אותך”.

על הסימן בהגדה

מוציא מצה

מוציאים שלוש מצות: העליונה והתחתונה שלמות, והאמצעית חצויה. מברכים עליהן שתי ברכות: "המוציא לחם מן הארץ" ו"על אכילת מצה".
אוכלים את המצה בהסבה לשמאל, מפני שהיא מסמלת את החירות ואת היציאה מבית עבדים.

מתוך ההגדה ומחזן

מצה זו שְׁאֵנו אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֶקֶם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ...
מצה היא לחם החיפזון.
גם לחם וגם מצה עשויים מתערובת של קמח ומים, שנילושו לבצק ונאפו.
מה ההבדל בין השניים? שאת המצה אפו במהירות ולא נתנו לבצק להחמיץ.

משימה:

סרקו את הברקוד-Q.R וצפו בסרטון "ניצד אופים מצה".

על הסימן בהגדה

מְרוֹר

לאחר אכילת המצה מברכים על אכילת המרוֹר, שטעמו מוסיף חוויה חושית של טעם המרירות והשעבוד.
המרוֹר הוא זכר לעבודת הפרך והשעבוד המר של אבותינו במצרים.

מתוך ההגדה ומחזן

בהגדה של פסח כך מובא הטעם לאכילת המרוֹר:
"מְרוֹר זֶה שְׁאֵנו אוֹכְלִים, עַל שׁוֹם מָה? עַל שׁוֹם שֶׁמְרוֹרוֹ הַמְצַרִּים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם".

משימה:

סרקו את הברקוד-Q.R וצפו בצוותא:
"מרוֹר - יש לי חג' עם רינת וחברים"

יציאה לחירות

לפעמים ההבדל בין הצלחה לבין החמצה הוא עניין של רגע קטן בלבד.
בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

ספר/י לחברים על אירוע או דבר שהחמצתם בשנה האחרונה.

ספר/י לחברים על מצב שבו היית צריכ/ה לפעול בחיפזון; מה הייתה ההרגשה?

שאלות למסובין על ההגדה

- ☞ כמה חורים בממוצע יש במצה? (כ-750 חורים)
- ☞ מהי מצה שמורה? מצה שנאפתה מחיטים ששמרו עליהן ממגע של מים משעת הקצירה.
- ☞ מהי מצה רגילה? מצה שנאפתה מחיטים ששמרו עליהן ממגע של מים משעת הטחינה.
- ☞ מהי מצה עשירה? מצה שלשו אותה בקמח רגיל אך לא במים כמצה רגילה, אלא ביין או במי פירות.

יציאה לחירות

לא תמיד מתוק בחיים, לפעמים קצת מר.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

אילו דברים או מעשים מעוררים בך תחושה מרה או טעם מר?

מה גורם לך להרגיש מריר?

שאלות למסובין על ההגדה

- ☞ מדוע אוכלים מרוֹר ליל הסדר? זכר לעבודת הפרך והשעבוד המר של אבותינו במצרים.
- ☞ אילו מאכלים נוהגים לאכול המסמלים את המרוֹר? חסה ערבית או חזרת.

על הסימון בהגדה

מְרוֹר

כדי להיזכר במרידות של העבדות במצרים בוחרים ירק שטעמו מר. יש הנוהגים לאכול חזרת ויש הנוהגים לאכול חסה ערבית.

מתוך ההגדה ומחוץ

"וימררו את חייהם בעבודה קשה, בחומר, ובלבנים ובכל עבודה בשדה" כך מתארת התורה בספר שמות את מסכת העינויים הממושכת שעברו בני ישראל כשהם היו עבדים במצרים.

בפסח אנו חוגגים את הגאולה, אך לא ניתן לחגוג את הגאולה מבלי להבין ולהפנים ממה ומאיפה הם נגאלו. רק אם מבינים את עומק הצער, נוכל להיות שמחים כראוי בגאולה.

משימה:

סרקו את הברקוד-Q.R וצפו בפרסומת, נסו למצוא את הקשר בין הפרסומת למה שלמדתם?

על הסימון בהגדה

כּוֹרֵךְ

אחר אכילת המרור לוקחים את המצה ועושים ממנה כריך, ובתוכו נותנים מרור; יש שמוסיפים גם חרוסת, ואומרים: "דָּכַרְךָ לְמִקְדָּשׁ כְּהִלָּל. כֵּן עָשָׂה ה' לָנוּ בְּצֵאתֵנוּ מִצִּיּוֹן מִצְרָיִם".

מתוך ההגדה ומחוץ

החיבור בין מצה ומרור ככריך מסמל משהו עמוק יותר.

המצה מסמלת חירות- חופש, המרור מסמל שעבוד, עבודה קשה.

כל תהליך של גאולה, של יציאה לחופשי, של פתרון והצלחה בחיים, בדרך כלל כרוך בקושי, במרור.

המרור עם המצה, ההתגברות על הקשיים הקטנים בתוך התהליך ליציאה לחירות, הם אלו שמאפשרים לנו להיות חופשיים.

משימה:

סרקו את הברקוד-Q.R והאזינו בצוואת לקולום עם שלומי שבת "על הדבש ועל העוקץ" - נעמי שמר

יציאה לחירות

בדרך כלל הצלחה באה רק לאחר עמל ועבודה קשה. כך נוכל להיות שמחים בגאולה רק אם נבין את צער השעבוד.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

התוכל/י לספר על מצב בו היית צריך/ה לעבוד קשה או לפעול במאמץ בכדי להשיג משהו בעתיד?

האם את/ה נזכר/ת על מקרים בעבר בהם עבדת קשה או התאמצת מאוד כדי להשיג או להצליח?

שאלות למסובין על ההגדה

- ☛ כמה פעמים רוחצים ידיים בלילה זה? (פעמים)
- ☛ כמה מצות יש בקערה? (שלוש)
- ☛ האם אוכלים את המרור בהסבה? (לא)
- ☛ במה טובלים את המרור? (חרוסת)

יציאה לחירות

המרור עם המצה הכרוכים ביחד מתארים מצב שבו זכינו לשחרור ולהצלחה, אבל היו גם קשיים - מרור.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

התוכל/י לתאר פעולה או מעשה שנחל הצלחה, אך בהצלחה זו היו גם קשיים (חלק מר)?

מה הוא שוקולד מריר בעיניך?

שאלות למסובין על ההגדה

- ☛ מי עשה סנדוויץ' בהגדה? הלל.
- ☛ מה עושים בשולחן עורך? אוכלים את ארוחת החג כמו בני מלכים.
- ☛ מהו הסמל לקרבן הפסח בצלחת הסדר? ביצה
- ☛ מי הרבי שאירח את החכמים בליל הסדר, ובאיזו עיר? רבי עקיבא, בבני ברק

על הסימן בהגדה

שְׁלַחַן עוֹרֵךְ

לאחר שעברנו יחד את שימור הזיכרון של יציאת מצרים, אנו ניגשים לארוחה בשמחה וכבוד של בני חורין, לחגוג את עצמאותנו, את חירותנו, את השחרור ואת החופש; כמנהגם של בני מלכים או פותחים שולחן מלכים.

מתוך ההגדה ומחץ

מה עושים? לאחר כל ההכנות וקריאת ההגדה, מגישים לשולחן ארוחה חגיגית, אוכלים ושותים כיד המלך. נהוג לאכול את הביצה הקשה המונחת על הקערה. את הדרוע, לעומת זאת, לא אוכלים גם לאחר ליל הסדר.

משימה:

אז עורכים שולחן ... סרקו את הברקוד Q.R - וצפו בסרטון "איך לקפל פרח ממפית נייר לשולחן החג?"

על הסימן בהגדה

צָפּוֹן

התחלנו את ליל הסדר ביקדוש החג, עברנו לכרפס כדי שהילדים ישאלו "מה נשתנה", עברנו את המצה המסמלת את העוני ואת השעבוד שלנו במצרים, ואת החלק השני של המצה - "האפיקומן" - שמרנו לסוף הסדר.

משם התחלנו את המסע אחרה אל השעבוד במצרים, יצאנו עם אבותינו ממצרים, ועברנו חוויות שבהן כל אחד היה צריך להרגיש כאילו הוא יצא ממצרים. כשנגאלנו סימנו בשירת שבת והודיה ובסעודת הודיה.

מתוך ההגדה ומחץ

נעת, בתום הסעודה, מחזירים את ה"אפיקומן" - המצה שהייתה צְפּוּנָה (מוחבאת) לשולחן.

חכמים רצו להקפיד שהילדים יהיו נוכחים, ערים ומשתתפים בכל הסדר; לכן נהגו להחביא חלק אחד של המצה, והילדים חוטפים חלק זה (אפיקומן) ומחזירים בסוף הארוחה, לאחר שמבטיחים להם מתנות תמורת החזרת האפיקומן.

האפיקומן הוא הדבר האחרון שנאכל הערב. יש מפרשים שהסיבה לכך היא הרצון להשאיר בפינו את טעם המצה, את טעם החירות.

משימה:

10 טיפים למצוא את האפיקומן ראשון. סרקו את הברקוד Q.R - וצפו בטיפים למציאת האפיקומן.

יציאה לחירות

מרגיש מלך! חוגג?

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

התוכל/י לספר לחבריך על מצב שבו חגגת, לאחר פרק זמן של עבודה קשה, מאמץ רב?

יש חגיגות שמתוכננות ויש חגיגות שבאות בהפתעה, בלא תכנון. מה אתם מעדיפים? הסבירו מדוע.

שאלות למסובין על ההגדה

למה אוכלים ביצה?

זכר לקורבן החגיגה: כשהיה בית המקדש קיים, היו מביאים לירושלים עם קורבן הפסח גם קורבן חגיגה, שאותו אכלו לפני קורבן הפסח.

בשולחן עורך מסתתר שם ספרו של פוסק הלכה.

"שולחן ערוך", ספר הלכה שכתב רבי יוסף קארו בצפת בשנת 1563.

יציאה לחירות

האפיקומן הוא המנה האחרונה של ליל הסדר ולאחריו לא אוכלים עוד, כדי שיישאר טעם המצה בפה.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

ספר/י לחברים דבר טוב - טעם טוב שאתה רוצה שיישאר אצלך.

איזו תכונה טובה את/ה רוצה שחבריך יכירו בך?

שאלות למסובין על ההגדה

היכן מוזכרים המספרים הבאים בהגדה?

13 - שלוש-עשרה מדיא - שלוש-עשרה מידות - תכונות של האלוקים

40 - מצרים לקו ארבעים מכות (לדעת רבי אליעזר)

50 - במצרים לקו חמישים מכות (לדעת רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא)

70 - הרי אני כבן שבעים שנה (רבי אלעזר כבן 70 שנה) / בשבעים נפש ירדו בני ישראל למצרים

200 - על הים לקו המצרים 200 מכות (לדעת רבי אליעזר)

250 - על הים לקו המצרים 250 מכות (לדעת רבי עקיבא)

על הסימן בהגדה

בְּרַךְ

לאחר אכילת האפיקומן מברכים את ברכת המזון, ובסיום שותים כוס שלישית של יין. יש קהילות הנוהגות למזוג כוס יין גדולה לאליהו הנביא ונוהגים גם לפתוח את הדלת לכבודו.

ויש קהילות הנוהגות לפתוח את הדלת לכבודו של אליהו הנביא.

מתוך ההגדה ומחוץ

על פי מנהג חסידי, בתחילת הסדר כל משתתף מוזג מכוסו מעט יין לכוסו של אליהו הנביא.

הרעיון העומד מאחורי מנהג זה הוא ביטוי סמלי שלכל אחד ואחת מאיתנו יש חלק בהבאת הגאולה, כל אחד מאיתנו תורם לחברה כדי שתהא טובה יותר, מאוחדת ומחוברת יותר.

משימה:

סרקו את הברקוד Q.R. ואולי תפגשו את אליהו הנביא. קישור לרסטון - "הכוס של אליהו הנביא כפרה עליו- יש לי חג" עם רינת וחברים".

על הסימן בהגדה

הַלֵּל

לאחר שתיית כוס שלישית של היין אנו שבים אל ההלל ומשלימים את אמירתו. בתום קריאת פרקי ההלל, מברכים את הברכה החותמת את אמירת ההלל.

מתוך ההגדה ומחוץ

מטרת אמירת ההלל היא הודיה ושבח על הטוב שנפל בחלקנו. אנו צריכים לשאוף לכך שהשירה תבוא מתוך התעוררות רגשית, מתוך שירה ושמחה. בסיום ההלל מוזגים יין ושותים את הכוס הרביעית, האחרונה.

משימה:

אלפים מבני ובנות המאקויה - יפנים אוהבי ישראל, נאספו לנכס תפילה, ולמדו את השיר 'השבעתי אתכם בנות ירושלים'. סרקו את הברקוד Q.R. וצפו בסרטון זה.

יציאה לחירות

לפעמים אנו רוצים לקבל דברים במהירות בלא עבודה ועמל קשה, למשל מבקשים לזכות במפעל הפיס.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

מה היית רוצה שאליהו הנביא יעשה בשבילך / יביא לך?

מה לדעתך יש לעשות, כדי להרבות אחווה, אהבה ושלוש בעם?

שאלות למסובין על ההגדה

- ☞ מברש הגאולה (אליהו הנביא)
- ☞ כוס חמישית היא של...? (אליהו הנביא)
- ☞ לאליהו יש לא רק כוס, יש לו גם...? (כיסא)
- ☞ באילו אירועים או זמנים אליהו הנביא מוזמן או בא? (מוצאי שבת, ברית מילה)
- ☞ היכן נמצאת מערת אליהו? (בצלע הר הכרמל)
- ☞ אליהו היה תושב של איזו עיר? (גלעד)
- ☞ את מי הִחיה אליהו? (את בן האלמנה)

יציאה לחירות

כבר הזכרנו שאחד מן הערכים החשובים הוא הכרת הטוב, הודיה ושבח על הטוב שיש לכל אדם.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

במה טוב לך, ואת/ה שמח ומאושר/ת בו?

כשאתה שמח, איזה שיר אתה אוהב לשר?

שאלות למסובין על ההגדה

- ☞ אליהו היה נביא בתקופת של מלך ישראל בשם...? (אחאב)
- ☞ מה זה תיקו ואיך הדבר קשור לכוסו של אליהו? (תיקו הוא מונח תלמודי המורה על סיום דין באי-הכרעה. יש שדרשו את המילה כראשי תיבות: "תשבי יתרץ קושיות ושאלות", לעתיד אליהו יבשר את הגאולה)

על הסימן בהגדה

הלל

בתוך ההלל ישנו מזמור שבו מופיע הפסוק הבא:
אָבֹן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִימָּה לְרֹאשׁ פֶּנֶה.

מתוך ההגדה ומחץ

התיאור אָבֹן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים מתייחס לאבן שלא הייתה נראית לבונים מספיק חזקה או יפה. הַיִּמָּה - הפכה בסופו של דבר לְרֹאשׁ פֶּנֶה - לאבן המוצבת בקצה העליון של החומה, במקום שבו הכול רואים אותה. מה שבהתחלה לא נראה חשוב, הפך בסופו של דבר לחשוב ביותר.

משימה:

גד בני ובנימין אלבו שרים "אבן מאסו הבונים".
סרקו את הברקוד-Q.R. והאיזו לשיר.

על הסימן בהגדה

נרצה

מנהג זה קיים בחלק מן הקהילות ונוהגים לומר כך:
חֲסֵל סֵדָר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ, כְּכֹל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
כְּאִשֶּׁר זָכִינוּ לְסֵדֵר אוֹתוֹ, כֵּן נִזְכָּה לְעִשׂוֹתוֹ...
לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַגְּבוּיָה.

מתוך ההגדה ומחץ

המשמעות: אנו מביעים את התקווה שהסדר שעשינו - נרצה, כלומר התקבל ברצון על ידי האלוקים.

משימה:

לשנה הבאה בירושלים האיזו לשיר 'המסע לארץ ישראל' סיפור מסעות העלייה של יהודי אתיופיה לארץ ישראל; שלמה גרוניך ומקהלת שבא.

סרקו את הברקוד-Q.R. והאיזו לשיר.

יציאה לחירות

גם אנו סבורים לעיתים שדבר מה אינו חשוב, ולאחר זמן מתברר שהוא הופך להכי חשוב.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

ספר/י לחבריך על דבר שלא היה חשוב בעיניך בהתחלה, ואחר כך התברר שזה דבר חשוב מאוד.

ציין דבר חשוב בעיניך.

שאלות למסובין על ההגדה

- כשבני ישראל ברחו ממצרים, מה חסם את דרכם? (הים)
- באיזו עונה יצאו בני ישראל ממצרים? (אביב)
- באיזה כלי נגינה ניגנה מרים בשירת הים? (תוף)
- מה שם הנגר הגדול במצרים? (נילוס)

יציאה לחירות

בכל פעולה שסיימנו אנו מביעים תקווה שזה היה משמעותי לנו או לאחרים.

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

ספר על תחושות שלך, כשמהו הסתיים בשבילך, כגון בחינה שארכה זמן רב. כיצד התמודדת עם סיום הפעולה?

לשנה הבאה... מה את/ה מאחל/ת לעצמך לשנה הבאה?

שאלות למסובין על ההגדה

- אילו שירים נוהגים לשיר לאחר "נרצה"? אחד מי יודע, חד גדיא, ויהי בחצי הלילה, אדיר במלכה.
- כמה סימנים יש ב'סדר'? 15 סימנים.
- מי מוזכר פעם אחת בהגדה של פסח? משה
- מי עשה לנו צרות בפורים ואכלו אותו ארבעים שנה במדבר? המן

על הסימן בהגדה

נדָּצה

בסיום הסדר, משפחות רבות יושבות וממשיכות לשיר שירים, כגון: ויהי בחצי הלילה, אחד מי יודע, חד גדיא ועוד; יש נוהגים לקרוא את מגילת שיר השירים. חלק מהשירים האלה נועדו גם כדי לשעשע את הילדים הקטנים בשיר משחק, על מנת שיחכו לסוף ליל הסדר ולא יירדמו.

מתוך ההגדה ומחוץ

אחד השירים שאוהבים לשיר הוא חד גדיא. השיר כתוב ברובו בארמית ומספר על אב שקנה גדי קטן ועל שרשרת אירועים שקרו לאחר מכן. בכל פעם מתווסף פרט לעלילה. החתול, הכלב, מקל, אש, מים, שור, השוחט, מלאך המוות, והקדוש ברוך הוא.

משימה:

סרקו את הברקוד-Q.R. וצפו בקליפ העוסק בשיר 'חד גדיא'.

יציאה לחירות

השיר הידוע "אחד מי יודע" ... בוודאי שרת אותו לא מעט, חשבי/ חשוב לרגע!

בחר/י אחת מן השאלות שלפניך, וספר/י למשתתפים את תשובתך.

מהו הדבר האחד החשוב לך ביותר?

מהו הדבר השני החשוב לך?

שאלות למסובין על ההגדה

היכן מוזכרים המספרים הבאים בהגדה?

- 5 חמישה חומשי תורה / חמש כוסות יין (כולל כוס של אליהו הנביא)
- 6 שישה סדרי משנה
- 7 שבעה ימי שבתא
- 8 שמונה ימי מילה
- 9 תשעה ירחי לילה
- 10 עשר מכות / עשרת הדיברות
- 11 אחד עשר כוכבים
- 12 שנים עשר השבטים

מה המילה משותפת לאדום, לבן, יבש? יין

מי מהדמויות הבאות אינן מוזכרות בהגדה: משה, אהרון, המן, דוד, שלמה? שלמה

